

Μαθαίνοντας από τις ζωές των άλλων (Ιωάννης Β. Σούλης, Συνταξιούχος Εκπαιδευτικός)

/ [Πεμπτούσία](#)

Μητροπολίτης Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου κυρός Προκόπιος:

Μια αποκαλυπτική - ακατάληπτη εμπειρία

Εισαγωγή

Με την ευκαιρία της εις Κύριον εκδημίας του μακαριστού Μητροπολίτη Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου κυρού Προκοπίου [1] , αποφοίτου της Εκκλησιαστικής Σχολής Κορίνθου, σκέφτηκα να μοιραστώ μαζί σας μια αποκαλυπτική εμπειρία που στάθηκε αφορμή να «δω» τον κόσμο με άλλο μάτι... Η ευαισθησία του μακαριστού Μητροπολίτη, όταν αναφέρθηκε, κατά την επικοινωνία μας εκείνη, με στοργή για τη Σχολή της Κορίνθου, και η ταπεινότητά του - το ταπεινό του ήθος, όπως εκ των υστέρων φανερώθηκε, υπήρξαν για μένα κεφαλαιώδη μαθήματα ζωής.

Θα επιχειρήσω μια σύντομη ανάλυση της εμπειρίας αυτής.

Μια εμπειρία αποκαλυπτική...

Ακριβώς πριν οκτώ χρόνια ο γιος μου αντιμετώπιζε ένα σοβαρό πρόβλημα στο στρατό. Έκανα τη σκέψη να απευθυνθώ στον Μητροπολίτη Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου κ. Προκόπιο μήπως μπορούσε να με βοηθήσει. Στα χρόνια της Σχολής εκείνος Διάκονος, εγώ ιεροσπουδαστής.

Μετά την αναγκαία διερευνητική συζήτηση για αναγνώριση της ταυτότητάς μου φαίνεται να πήρε σύντομα την απόφασή του. Ωστόσο, οι λειτουργίες του «μη λεχθέντος των συναισθημάτων» [2] προσπαθούν να δηλώσουν με τον ιδιαίτερο τόνο της φωνής, με στιγμές παύσης και συνειδητής σιωπής, τα ανείπωτα ενεργήματα της ψυχής, τα απόκρυφα μιας πλούσιας εσωτερικής εμπειρίας. Παράλληλα η «επιστροφή» στο παρελθόν, αυτό το «δικαίωμα επιστροφής» του καθενός, που συναντά πάλι το δικό του «σπίτι» [3], το «σπίτι μας», πυροδοτεί και συντηρεί τη νοσταλγία του. Η επανασύνδεση με το βιωμένο παρελθόν δεν αργεί να γίνει. Η χαρά του, κατά την επικοινωνία μας, ήταν χαρακτηριστική. «Κύριε Σούλη, η ευαισθησία μου για τη Σχολή της Κορίνθου είναι δεδομένη. Δώστε μου τα στοιχεία του γιου σας».

Μετά μια εβδομάδα το πρόβλημα είχε λυθεί από τον ίδιο χωρίς να έχω καμία σχετική ειδοποίηση ενδιάμεσα. Πήρα τηλέφωνο να τον ευχαριστήσω. «Εντάξει, κ. Σούλη». Ούτε λέξη επιπλέον. Σκέφτηκα• μήπως δεν ήταν εκείνος που πράγματι συνέβαλε στην επίλυση του προβλήματος; Τα ερωτηματικά πολλά. Εξάλλου, είχα υποβάλει παράλληλα και σχετικά έγγραφα στο Γενικό Επιτελείο Στρατού...

Μετά τρεις μέρες ένα τηλεφώνημα από τον αγαπητό συμμαθητή μου Μητροπολίτη Γουμενίσσης, Αξιουπόλεως και Πολυκάστρου κ. Δημήτριο διασκέδασε τις αμφιβολίες μου: «Γιάννη, είναι ο άνθρωπος που δεν λέει τίποτε για ό,τι κάνει». Έμεινα αποσβολωμένος. Τέτοια ταπείνωση, που να δημιουργεί στον ευεργετηθέντα αμφιβολίες και εσωτερικές ταλαντεύσεις; Αδιανόητη σκέψη. Κι όμως...

Η ευαισθησία προς την Σχολή της Κορίνθου

Αυτό που συνειδητοποίησα και έμαθα από τον μακαριστό Προκόπιο είναι ότι πράγματι οι πνευματικοί δεσμοί με τη ζωοδότρα Εκκλησιαστική Σχολή Κορίνθου, η σύνδεση με το παρελθόν των βιωμένων αναμνήσεων και δράσεων, που χαρακτηρίζονταν από την ορμή της νεανικής δημιουργίας και της δημιουργικής ονειροπόλησης προς το αβέβαιο μέλλον, δημιουργούν μια οριστική ιστορική βάση - πλατφόρμα, όπου συναντάμε τους «χαμένους» εαυτούς μας, την εξέλιξη της πνευματικής μας υπόστασης, την ύπαρξη της αδελφοποιητής μας καταγωγής, «την διατήρηση της διαχρονικά αδελφικής φιλίας και της αγαθής διάθεσης μεταξύ όλων των αποφοίτων της Σχολής» [4].

Η φράση του: «Η ευαισθησία μου είναι δεδομένη», όπως την αντιλαμβάνομαι, δείχνει μια ποιοτική νοσταλγική διάθεση για επανασύνδεση με το παρελθόν, δείχνει το σεβασμό προς ό,τι έχει βιωθεί στο χωροχρόνο της Εκκλησιαστικής Σχολής Κορίνθου, δείχνει την ιστορική συνέχεια, που αποτελεί ένα μέρος της

βιωτής, υποκρύπτει μια αφηγηματική διάθεση της συγκεκριμένης ιστορίας ζωής, δείχνει την ιστορική διεργασία βιωμάτων και αναμνήσεων που ανασύρονται, έλκονται προς την επιφάνεια της συνείδησης, αλλά, και κάποιες φορές, δεν εκφράζονται.

Έτσι είναι• πίσω από τη λέξη «ευαισθησία» κρύβονται αποχρώσεις ευγενών συναισθημάτων που κυκλοφορούν μέσα μας, αναμοχλεύουν το είναι μας, γονιμοποιούν και κατευθύνουν την ύπαρξή μας προς ένα κοινό ενοποιητικό σύνδεσμο αγάπης και συνύπαρξης.

Αυτή η ροή του ισχυρού συναισθήματος προς κάτι που αγαπήσαμε, που μας καλλιέργησε πνευματικά, που μας διαπαιδαγώγησε, μπορεί να οδηγηθεί σε πράξη ανάλογη προς την ψυχική μας υπόσταση συνοδευόμενη από εκείνη την ταπείνωση που εγγυάται η συνειδητοποίηση του φευγαλέου χρόνου, η πιστοποίηση βιωμένων περιστάσεων του βίου, που συνοδεύτηκαν ενίοτε από πόνο και ανθρώπινη οδύνη, η προσευχητική και αγιαστική σχέση, ως προϋπόθεση, στην προσπάθειά μας να επικοινωνούμε με το Θείο.

Όλη αυτή η πορεία επιστροφής στον βιωμένο χρόνο των αναμνήσεων μάς θυμίζει την ευγενή πορεία μας, το δυναμισμό μας, τον ανθρωπισμό μας.

Να, γιατί οφείλουμε πολλά στο σύνδεσμο των «Αποφοίτων / φοιτησάντων Εκκλησιαστικής Σχολής Κορίνθου», που έχει συσταθεί και λειτουργεί με επιτυχία, και μας δίνει τη δυνατότητα να επικοινωνούμε και να εκφράζουμε τις ευαισθησίες μας, να νιώθουμε τη ζεστασιά της ομαδικής συνύπαρξης, να αναγνωρίζουμε στους άλλους την αγαπητική και αδελφική μας σχέση, να στηρίζει ο ένας τον άλλον [5] – «τα ασθενήματα των αδυνάτων βαστάζειν» (Ρωμ. 15,1).

Πράξη και ταπεινότητα

Το θάμβος του ταπεινού φρονήματος του μακαριστού Προκοπίου είναι φανερό και εντυπωσιάζει προκλητικά. Δεν κομπάζει, δεν επαίρεται, «ποτέ μα ποτέ δεν αυτοπροβλήθηκε, δεν εγκυχήθηκε, δεν θεώρησε σαν αφορμή ή αιτία ευφημίας το εν κόποις χρεωλύσιο της δεδομένης ευθύνης του» [6] , αρνείται να δώσει πρόσθετες πληροφορίες στις οποίες θα εμπλακεί η προσωπική του αυτοπροβολή. Είναι ο Αποστολικός Άνθρωπος που ξεφεύγει από τον συνηθισμένο άνθρωπο, που γίνεται «σκάνδαλο» στη συνηθισμένη και αναμενόμενη συμπεριφορά των ανθρώπων.

Όσο γράφω, σκέπτομαι τι είναι εκείνο που «συμμορφώνει» ένα Μητροπολίτη, που στέκεται τόσο υψηλά, ενώ φέρει το μέγιστο αξίωμα της Αρχιερωσύνης, και του

υπαγορεύει να συμπεριφέρεται με τόση προκλητική, ακατάληπτη ταπεινότητα!!! Από πού να πηγάζει, άραγε, αυτή η ταπεινοφροσύνη, όταν στη σημερινή εποχή η έπαρση και ο κομπασμός είναι ο κανόνας;

Αυτό που με εκπλήσσει είναι το παράδοξο, το λογικά ασύλληπτο, το πέρα από το συνηθισμένο που ξεπερνιέται με την υπέρβαση, που πραγματοποιεί ο ίδιος και δείχνει, αναμφίβολα, την μακρόχρονη πορεία του στην οποία το Σταυρικό φρόνημα διαποτίζει το είναι του, και τον οδηγεί στην εμπειρία της αγιότητας, καθώς και την κοπιώδη εσωτερική πορεία ενδοσκόπησης που πασχίζει να επιτύχει και να συμφιλιωθεί με την προσωπική του πνευματικότητα - μια πνευματικότητα που συνειδητοποιεί *«το σκόρπισμα του εαυτού μέσα στα θνητά και τα εγκόσμια»* [7] και οδηγεί ευθέως στην αυτοταπείνωση που προγεύεται την αιωνιότητα και την αποκάλυψη του Θεού.

Τότε είναι που *«η συγκαταβατική αποκάλυψη του Θεού συνοδεύεται από τη βαθιά μεταμόρφωση όλου του ανθρωπίνου είναι και την απερίγραπτη αρμονία της καρδιακής αγάπης»* [8] που οδηγείται σε πράξεις και ενεργήματα αγάπης και προσφοράς προς τους άλλους.

Αυτή η υπέρβαση είναι ακριβώς η αιτία που οδηγεί τον μακαριστό Επίσκοπο στην άρση της κοινής ιστορικότητας, που χαρακτηρίζεται από την κοσμική λαμπρότητα και την κοινή ιστορική γνώση, όπου κινούνται οι συνηθισμένοι άνθρωποι, και τον μεταθέτει στο αιώνια ιστορικό πρόσωπο του Ενός που καθοδηγεί, προάγει και υπαγορεύει το ταπεινό φρόνημα.

Μια τέτοια, μη επηρμένη, προσωπικότητα δεν είναι πρόκληση για μας, δεν αποτελεί οδοδείκτη στην ανάκτηση της δικής μας *«χαμένης»* πνευματικότητας, δεν είναι μια γνωριμία εμπειρίας και μάθησης με / από τη ζωή του Άλλου;

Μαθαίνοντας από τις εμπειρίες και τη ζωή των άλλων

Οι δύο αυτές ιδιότητες - στοιχεία της προσωπικότητας του μακαριστού Επισκόπου [9] , ευαισθησία και ταπεινότητα [10] , αναφέρονται στην μερική βιογραφία του, στην ιστορία ζωής, που ταυτόχρονα για μας γίνεται εκπαιδευτική [11] , αφού προσεγγίζουμε τη ζωή του με θετική διάθεση, μέσα από την περιορισμένη λεκτικά αφήγησή του, με σεβασμό προς τις εμπειρίες του, ενώ αναδιφούμε τη συμβολή της εμπειρίας του στην προαγωγή της δικής μας προσωπικής μάθησης παραμερίζοντας, όσο γίνεται, τη δική μας υποκειμενικότητα.

Επισκοπώντας και κατανοώντας τα ενεργήματα του Άλλου ξεκινάει μια ομορφιά μάθησης για μας ως ενεργητική έρευνα που ψάχνει για νόημα - τέτοιο που να νοηματοδοτεί τη ζωή μας. Πάνω σε αυτή τη βάση μπορούμε να ξεκινήσουμε, για

να υιοθετήσουμε δοκιμασμένες στάσεις και συμπεριφορές των άλλων που αναθεωρούν και βελτιώνουν δικές μας στάσεις προσωπικών συμπεριφορών και να τις ενσωματώσουμε στο δικό μας σύστημα αξιών, αφού προηγουμένως έχουμε διερμηνεύσει σε βάθος τις προκύπτουσες εμπειρίες εκείνων που ζουν με υποδειγματικό τρόπο και μας αποκαλύπτουν τις δικές τους αξίες, το δικό τους προσωπικό πολιτισμό. Να, μια εκτίμηση ότι η ωριμότητα συνεχίζει να αναπτύσσεται, μέσα από μια ανεπισσώμενη αλλαγή, καθόλη τη διάρκεια της ενήλικης ζωής μας.

Μαθαίνοντας να μελετούμε την ιστορία ζωής των άλλων, με ερευνητικό στοχασμό και θαυμασμό προς τους άλλους, η ωφέλεια επιστρέφει σε μας, γιατί μαθητεύουμε στην ταπείνωση, καλλιεργούμαστε συναισθηματικά και αναλογικά μπορούμε να ενδοσκοπούμε τον εαυτό μας, να παρακολουθούμε τη μέχρι τώρα πορεία μας, να ενδοβάλλουμε στοιχεία χρήσιμα από την εμπειρία της ζωής των άλλων στη δική μας ζωή, να την οργανώνουμε κατάλληλα, όπως την οραματιζόμαστε, και να γράφουμε αδιάκοπα, μέσα από την ενεργό πράξη, τη δική μας ιστορία ζωής.

Η μετάβαση αυτή, που στοχάζεται σε ιστορίες άλλων, που μεταλαμβάνει του πολιτισμού των άλλων, που μετέχει της «κοινωνικής οικολογίας» της μάθησης, θα ήταν η καλύτερη προσφορά προς τον εαυτό μας για το ταξίδι της ζωής που συνεχίζεται ακόμη....

Όταν μελλοντικά φθάσουμε σε έναν προσωπικό απολογισμό, θα πρέπει ν' αναδύεται μια ιστορία με νοηματοδότηση και πνευματικότητα που θα μας πλημμυρίζει από ικανοποίηση, ευτυχία και δικαίωση• θα πρέπει να επιβεβαιώνεται το νόημα της αποστολής μας στον κόσμο, ότι ο κόσμος έγινε λίγο πιο πλούσιος με την εδώ ύπαρξή μας.

Όσα βιβλία κι αν διαβάσουμε για την «ταπείνωση», με σκοπό την αλλαγή της συμπεριφοράς μας, δεν θα πετύχουμε τόσο το σκοπό μας, όσο αν προσβλέπουμε και αποδεχόμαστε το ζωντανό παράδειγμα ταπεινού φρονήματος - εκούσιας ταπείνωσης του Άλλου.

Τελειώνοντας...

Θα ήθελα να εκφράσω, μέσα από τη σύντομη παρουσίαση του προσωπικού μου περιστατικού, τον οφειλόμενο φόρο τιμής και την ευγνωμοσύνη μου, «εις αγάπης αντέκτισιν» [12] , προς τον μακαριστό κυρό Προκόπιο, έναν δικό μας άνθρωπο που μας έκανε όλους μας να σκεφτούμε πώς να λειτουργούμε στο μέλλον – με ευαισθησία και ταπεινότητα• έναν άνθρωπο, ενώ «στεκόταν υψηλά ταπεινώθηκε τόσο πολύ» [13], γι' αυτό του αξίζει μεγάλη δόξα [14] .

Ας είναι αιωνία η μνήμη του.

Παραπομπές:

1. Βλ. Δημητρίου, Μητροπολίτου Γουμενίσσης, Αξιουπόλεως και Πολυκάστρου, Για τον μακαριστόν μας Γέροντα Μητροπολίτη Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου κυρόν Προκόπιον, αντί στεφάνου στην τετιμημένη επισκοπική του ακεραιότητα (Ηλεκτρονική διεύθυνση: www.romfea.gr ή www.pentapostagma.gr ή kampanokrusia.blogspot.gr

2. Βλ. Claude Olievenstein, Το μη λεχθέν των συναισθημάτων, Αθήνα: Εκδ. Κέδρος, 2004.

3. Βλ. Κασσέν Μπαρμπαραά, Η νοσταλγία. Πότε λοιπόν είναι κανείς σπίτι του;, μτφρ. Ιγγλέση Μαργέλλου, Αθήνα: Μελάι, 2015.

4. «Και το πιο βέβαιον κέρδος η διατήρησις διαχρονικά της αδελφικής φιλίας και της αγαθής διαθέσεως μεταξύ όλων των αποφοίτων της Σχολής...» Βλ. Λεύκωμα της «Ένωσης Αποφοίτων Εκ/κής Σχολής Κορίνθου». Χαιρετιστήρια μηνύματα. ΜΗΝΥΜΑ Του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου κ. ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ, σελ. 31.

5. «Η φιλαδελφία και η διάθεσις ανιδιοτελούς συμπαραστάσεως προσδίδει το αληθινόν νόημα εις την ζωήν και ελαφρύνεται ο βαρύς ζυγός των περισπασμών» (Βλ. Διαθήκη κυρού Προκοπίου / 2-6-2014.Αναρτήθηκε στην ιστοσελίδα της Ι. Μητρόπολης Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου την 15-9-2017).

6. Βλ. Δημητρίου, Μητροπολίτου Γουμενίσσης, Αξιουπόλεως και Πολυκάστρου, Μόνο το αντίδωρο παίρνουμε από την Εκκλησία! Του αποιχομένου γέροντός μας Μητροπολίτου Φιλίππων, Νεαπόλεως & Θάσου κυρού Προκοπίου

(www.romfea.gr, 9-9-2017)

7. Βλ. Θεοδωρακόπουλος Ιωάννης, *Χριστιανικά και Φιλοσοφικά Μελετήματα*, σ. 28, Αθήνα: Βιβλιοθήκη Αποστολικής Διακονίας, 1949.

8. Αρχιμ. ΖΑΧΑΡΙΑ (Ζάχαρου), Αναφορά στη Θεολογία του γέροντος Σωφρονίου, σελ. 319, Ιερά Σταυροπηγιακή Μονή Τιμίου Προδρόμου Έσσεξ Αγγλίας, 2000.

9. Για περισσότερα στοιχεία βλ. Δημητρίου, Μητροπολίτου Γουμενίσσης, Αξιουπόλεως και Πολυκάστρου, *Μόνο το αντίδωρο παίρνουμε από την Εκκλησία! Του αποιχομένου γέροντός μας Μητροπολίτου Φιλίππων, Νεαπόλεως & Θάσου κυρού Προκοπίου* (www.romfea.gr, 9-9-2017) και: Ο συγκινητικός αποχαιρετισμός του Μητροπολίτη Μιλήτου Αποστόλου στον μακαριστό Μητροπολίτη Φιλίππων κυρό Προκόπιο (www.amen.gr).

10. Αλλά και της συγγνώμης και αγάπης, όπως φαίνεται από τη Διαθήκη κυρού Προκοπίου (2-6-2014).

11. Dominique Pierre, *Learning from our lives*, San Francisco: Jossey-Bass, 2000. - Πρόκειται για την Εκπαιδευτική Βιογραφία, η οποία χρησιμοποιώντας τρόπους κατανόησης μάς βοηθάει να μάθουμε κάτι από τη ζωή του άλλου, που γίνεται αντικείμενο μάθησης, και να μετασχηματίσουμε τη νέα εμπειρία σε καινούργια προσωπική μάθηση.

12. Από το ΙΑ΄ Αναστάσιμο Εωθινό Δοξαστικό. Ήχος πλ. Δ΄ Ποίημα Λέοντος Βασιλέως του σοφού.

13. Τω γαρ υψηλώ δόξα πολλή, το δυνηθήναι ταπεινωθήναι σφοδρώς. (Βλ. Βασίλειος Χαρώνης, *Παιδαγωγική Ανθρωπολογία* Ιω. Χρυσοστόμου, σελ. 469, Αθήνα: Εκδ. οίκος Ελ. Μερετάκη «Το Βυζάντιον», Τόμος Δ΄, 1996).

14. Κατά τον Άγιο Ιωάννη τον Χρυσόστομο (Εις Ματθ., ομιλ. Γ΄, 2, ΕΠΕ 9, 84- ΜG 57, 33).